

"Les universitats ens juguem el futur"

El doctor Jaume Porta, catedràtic d'edafologia i química agrícola, és rector de la Universitat de Lleida des de 1993 i presideix l'Institut Joan Lluís Vives. Ha coordinat amb Manuel Lladonosa un llibre sobre la universitat en el canvi de segle.

ARXIU / MIREIA MARGENAT

Donar solucions per a resoldre els problemes de la universitat s'ha posat de moda. A la comunitat universitària li fa por aquest sobtat protagonisme?

—Dóna la sensació que en alguns medis hi ha una gran preocupació pel control de la universitat i, realment, considero que la cultura de control no és la que cal introduir a la universitat, sinó que cal introduir una cultura d'avaluació que millori la presa de decisions d'una institució. Hem de ser capaços de mobilitzar una institució extremadament complexa i que cal conèixer molt bé des de dintre per poder-la mobilitzar.

—No valen les aproximacions des de fora?

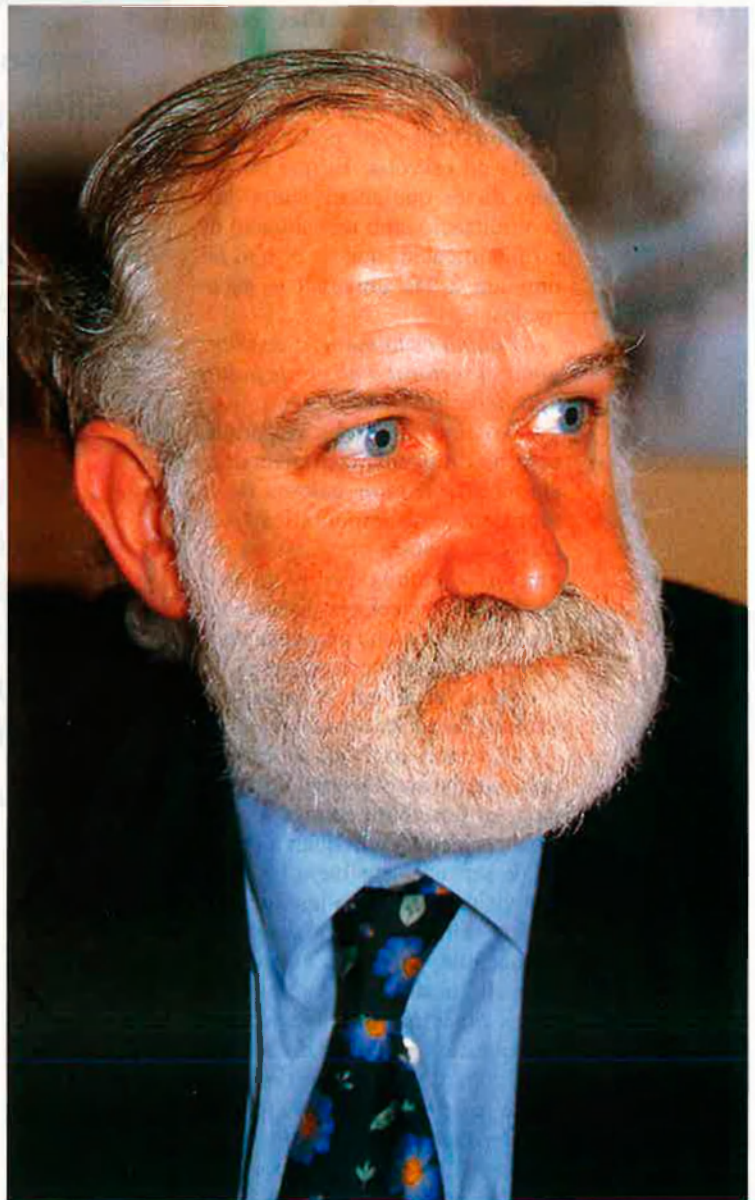
—A vegades, des de fora, se simplifiquen molt les coses, com si mobilitzar i innovar la institució fos fàcil.

—Creu que simplifica les coses el document sobre les funcions i el govern de les universitats públiques que han realitzat la Fundació Cercle d'Economia i la Fundació Bosch i Gimpera?

—Penso que és un document interessant donat que ha suposat una reflexió sobre les funcions i el govern de les universitats i el seu principal valor ha estat s'acabar el tema. Ara bé, conté parts interessants, com els problemes de la rigidesa de les estructures universitàries i la rigidesa de la contractació, i parts que no ho són tant, des del meu punt de vista. Em sembla que el document és irreal. No penso que ens haguem de moure en la cultura del control. Els punts febles del document són, al meu parer, les propostes per reformar el sistema d'elecció de rector. Es diu que el rector és una figura feble enfront de les pressions que pot rebre del seu propi col·lectiu i troba com a solució màgica que el rector l'esculli el consell social.

—Llavors, com creu que s'ha d'afrontar la millora en el sistema, si és que cal fer-ho?

—Les universitats europees són molt geloses quant al fet que els càrrecs acadèmics siguin elegits. Jo hi estic d'acord, encara que també penso que s'hauria de buscar una certa coordinació entre aquests càrrecs que són elegits. Avui no hi ha una unitat de direcció dins de la universitat i en el nostre

"L'estratègia, en docència, passa per la qualitat i això porta, sí, a una especialització en la investigació. Els projectes d'investigació han de ser diferents d'unes universitats a les altres."

model, en el qual la part econòmica i l'acadèmica estan unides, és on és més necessari. No entendríem que en una empresa hi hagués l'alta direcció que va per una banda i les direccions de departaments o d'àrees que van per la seva i això és el que passa a les universitats. De tota manera, jo penso que les millors persones per dirigir una universitat són persones que tenen una formació universitària, però també una experiència acadèmica llarga. La universitat és un elefant i no se'l pot moure si no se sap com funciona.

—No creu en el model de contractar gestions externes per fer funcionar la universitat?

—No la faria funcionar. Fracassaria estrepitosament. La direcció de la universitat s'ha de basar a escoltar molt, motivar la gent i que siguin els actors de l'activitat els qui facin la seva pròpia planificació. Crec en la descentralització de la gestió, però basada en un pla establert del que es vol fer i es pugui avaluar si la descentralització ha portat al caos o allà on es volia. El que no podem dir és que anem a una descentralització amb una situació de no planificació, que és el que tenim ara a les universitats espanyoles.

—I quina és la manera de coordinar el rectorat amb els deganats i els departaments?

—No tinc una solució perquè, com he dit abans, les universitats europees són molt geloses de la representació democràtica dels càrrecs i aquesta organització democràtica, amb la qual jo no estic en desacord, produeix disfuncions evidents. Hi ha una paradoxa en el sistema i jo no tinc la solució.

—Quin ha de ser el paper del Consell Social de les universitats?

—El rector, com que és escollit pels mateixos col·lectius universitaris, es pot veure sotmès a pressions, principalment quan alguns sectors creuen que ha de ser més sensible a les seves demandes que a una visió global de la institució. Els consells socials poden eximir el rector de moltes d'aquestes confrontacions. Una bona entesa entre el president del Consell Social i el rector de la Universitat pot evitar certes situacions difícils a un rector. És evident que una qüestió que s'hagi de basar en relacions personals, com és aquesta, i no estigui perfectament establerta ja demostra un punt feble del sistema.

—Però em sembla que tot el sistema es basa, per funcionar, en el fet que existeixen bones voluntats i bones relacions personals entre els qui ocupen càrrecs de gestió, la qual cosa vol dir que el sistema té molts punts febles.

—Sí, és així. Una institució que és mou per la im-

plicació i per la motivació, realment requereix que hi hagi aquesta entesa; però jo, realment, no crec que la universitat es pugui moure d'una altra manera.

—Pensa que les universitats s'han d'especialitzar i que han de perdre el caràcter general que avui tenen?

—Aquest és el model francès actual i no crec que sigui bo. A França van dividir temàticament les universitats i, per a mi, han perdut la possibilitat de la transdisciplinarietat. Les universitats s'han d'especialitzar, però han de fer-ho basant-se en la seva planificació estratègica, marcant-se uns objectius a assolir tenint en compte quin és l'entorn en què desenvolupen la seva activitat, quines són les potencialitats internes i quins recursos reben de l'admin-

nistració. L'estratègia, en docència, passa per la qualitat i això porta, sí, a una especialització en la investigació. Els projectes d'investigació han de ser diferents d'unes universitats a les altres.

—Vostè proposa una universitat generalista en docència i especialitzada en investigació?

—En docència s'ha de donar una base molt genèrica. Hi ha carreres que han d'estar en totes les universitats, i algunes carreres han d'estar només en algunes universitats. És una manera de concentrar esforços.

—Qualsevol canvi, i en això coincideixen molts, passa per una reforma del sistema de selecció del professorat i aquí hi ha concepcions molt contraposades.

—El sistema de selecció de professorat que tenim indueix a l'individualisme, més que no al treball en equip. El document del cercle d'economia planteja que les universitats haurien de tenir més autonomia en la selecció del seu professorat, però aquest és un tema extremada-

ment delicat. Em deia un catedràtic de la Universitat de Lieja, universitat que selecciona per si mateix el seu professorat, que allà no hi entra personal de fora. Si les universitats volem tenir tota la responsabilitat en la selecció del professorat hem de preveure mecanismes correctors, potser com els de les universitats alemanyes. En aquest país, està prohibit per llei que un professor es promoció a la mateixa universitat. Un professor no pot passar a catedràtic en el mateix centre. Això és una clàusula de garantia molt important. Però a Alemanya no fan només això, que podria semblar una mica absurd. Quan han de fixar algun professor, demanen cinc informes internacionals sobre els candidats, informes que són confidencials i que són tinguts en compte per la comissió que ha de seleccionar. La Universitat de Lleida ha agafat aquest camí.

"Penso que les millors persones per dirigir una universitat són les que tenen una formació universitària, però també una experiència acadèmica llarga. La universitat és un elefant i no se'l pot moure si no se sap com funciona."

ARXIU / MIREIA MARGENAT

"Si les universitats volem tenir tota la responsabilitat en la selecció del professorat hem de preveure mecanismes correctors, potser com els de les universitats alemanyes. En aquest país, està prohibit per llei que un professor es promocioni a la mateixa universitat. Un professor no pot passar a catedràtic en el mateix centre. Això és una clàusula de garantia molt important."

—Aquesta és una manera de trencar l'endogàmia de la Universitat?

—Si es crea una comissió interna de selecció a la universitat que no es basi únicament en el seu criteri, sinó que també tingui en compte els informes externs, jo com a rector estaria molt tranquil.

—Quan es parla de nous sistemes de contractació, sovint es critica que s'afavoreix una inestabilitat en els contractes.

—No m'agrada la inseguretats en el treball. Crec que un cop feta la selecció, al cap de tres o cinc anys, s'ha de fer una avaluació i si la persona compleix els objectius marcats, ha de passar a tenir una seguretats en el seu treball. Sóc partidari d'una exigència clara, no de la inseguretats.

—Els sistemes de selecció són la clau de volta de les universitats?

—Ens juguem el futur amb el personal que incor-

porem i no sóc partidari del "café para todos". En el sistema actual, que no té cap mena de garantia de referents externs i només té els referents de l'àrea de coneixement, el moment més crític es quan incorporem un associat de tres hores perquè aquesta persona entre al circuit i no en sortirà mai. A la Universitat de Lleida, nosaltres hem tingut una certa incomprensió de certs sectors de la casa amb el sistema que hem posat en marxa, però em sembla que la nostra universitat se n'ha beneficiat. Els recursos són limitats. Hi ha d'haver un sistema objectiu per no fer favoritismes amb una àrea de coneixement. Quan pensem en promocions internes, hem d'afavorir les àrees de coneixement que tenen un personal humà més valuós; quan pensem en noves incorporacions, hem de fer-ho estratègicament.

Antoni Sella

Tractament de les llengües

Joana Lladó, Miquel Llobera

Aquesta publicació pretén sobretot promoure la reflexió sobre l'ensenyament de llengües. Es fa referència al creixent multllingüisme, a la necessitat de garantir el coneixement i l'ús de la llengua pròpia als alumnes i de bastir una societat lingüísticament oberta.

Editorial Moll

La Mallorca del clavell

Llorenç Capellà

A *La Mallorca del clavell*, Llorenç Capellà reflexiona entorn de les raons que possibilitaran, a partir de la promulgació del Decret de Nova Planta, l'assimilació, per part dels mallorquins, de les formes d'expressió de la cultura popular espanyola.

Di7 Edició

Prova d'actor

Vicent Berenguer

Vicent Berenguer estudià magisteri a València, després ingressà a l'administració, on ocupa un plaça de traductor de català. El 1986 creà la col·lecció de poesia "Edicions de la Guerra", activa encara, amb publicacions tant en català com en castellà. Ha participat en les revistes *Daina* i *Caràcters*.

Universitat de les Illes Balears
"Poesia de paper", 82